

Viatge a la Transició

1975-2025

24 de setembre de 2025

1975-2025: Viatge a la transició. Presentació

Robert Fuster, Jaume Martínez Bonafé, Eva Molina Figueres, Pura Peris Garcia i Manuel S. Jardí
Condueix i modera: Cristina Corral

Presentació dels objectius del cicle, a càrrec dels membres de la comissió organitzadora.

És evident que la transició no fou tan modèlica com es reivindica des dels sectors majoritaris del poder. De fet, 50 anys després el sistema mostra fortes mancances estructurals, però sembla irreformable.

Hi inclourem un documental que ens ajudarà a contextualitzar la presentació.

2 d'octubre de 2025 (dijous)

Una Constitució de faula

Joaquim Azagra, Vicent Franch i Glòria Marcos
Condueix i modera: Pura Peris Garcia

Gaudim d'una constitució *modèlica*, com a conseqüència d'una transició *modèlica*?

La monarquia heretada, la partitocràcia (amb un poder excessiu de l'aparell dels partits), la relació de l'estat (teòricament laic) amb l'església catòlica, un sistema electoral dubtosament proporcional, massa organismes manifestament prescindibles, una divisió de poders més que discutible...

Una Constitució caducada, però irreformable?

15 d'octubre de 2025

Cultura: allò que ens han negat, allò que han ignorat

Núria Cadenes, Josep Vicent Frechina, Rosana Pastor
Condueix i modera: Robert Fuster

Durant la transició, els grups polítics, si més no, els *d'esquerres*, van col·laborar amb (o se'n van servir de) els sectors progressistes del món de la cultura. En donar per tancada la transició, els agents culturals compromesos van ser bandejats.

Quin tipus de cultura es promou des del poder?
Quines dificultats hi troben els agents culturals?
Es mantenen les *altres* llengües de l'estat en una posició subordinada?

12 de novembre de 2025

L'escola: pública, popular i valenciana?

Àngels Martínez Bonafé i Jaume Martínez Bonafé
Condueix i modera: Eva Molina Figueres

Durant els últims anys de la dictadura i les primeres dècades de democràcia formal, un ampli moviment de mestres va lluitar per dignificar l'escola pública, sota l'eslògan, ben explícit, d'«Escola Pública, Popular i Valenciana».

50 anys després, el currículum escolar, la participació de les famílies, el compromís docent o l'estructura democràtica de la institució escolar responen a aquell projecte democratitzador?

26 de novembre de 2025

Crònica d'un espoli

Ricard Chulià i Joan Ramon Sanchis
Condueix i modera: Manuel S. Jardí

Des de la Guerra de Successió, Espanya és un estat construït sobre la desigualtat i l'espoli. En els anys posteriors a la Constitució del 1978, no s'ha revertit el desequilibri territorial i financer. De fet, s'ha incrementat.

I el País Valencià és el principal perjudicat per un sistema de finançament que mai no es reforma i per uns pressupostos insuficients que, a més, no s'executen. A tot això cal afegir la desaparició del sistema financer valencià.

Com ens van furtar la cartera?

28 de gener de 2026

L'ecosistema mediàtic i la llengua

Toni Mollà i Manuel S. Jardí
Condueix i modera: Jaume Martínez Bonafé

El final de la dictadura va accelerar la transformació del sistema comunicatiu. Els avanços tecnològics, la concentració de mitjans, la feina, cada vegada més subordinada i condicionada, dels professionals, ha contribuït, les últimes dècades, a desvirtuar la funció comunicativa i la solvència informativa.

Pel que fa al País Valencià, els poders públics i el mercat no han fet prou per incorporar la llengua pròpia al món de la informació i l'entreteniment. La dieta mediàtica dels valencians és manifestament colonial. Les esperances de construir un ecosistema mediàtic propi pràcticament s'han esfumat.

11 de febrer de 2026

Ordenació i/o destrucció del territori

José María García Álvarez-Coque, José Luis Miralles i Joan Romero
Condueix i modera: Robert Fuster

L'economia valenciana ha evolucionat, molt significativament des de la transició, cap a un model de monocultiu del turisme i cap a l'activitat industrial i terciària no turística en les àrees urbanes de Castelló, València i Alacant/Elx.

S'han destruït les formes de vida tradicionals?
Augmenten els riscos derivats del canvi climàtic?
El model comença a esgotar-se?
S'imposa una revisió de l'activitat social i productiva?

25 de febrer de 2026

La força del poble: moviment obrer, moviments socials

Joan Llinares i Joan Francesc Peris
Condueix i modera: Jaume Martínez Bonafé

Sense els moviments socials, les lluites importants dels anys 70, a les fàbriques i al camp, sense els sindicats de classe, els moviments veïnals, ecologistes, estudiantils, d'alliberament sexual i, ben especialment, feministes, la conquesta de la democràcia no haguera estat possible.

Cinc dècades després paga la pena dedicar un pensament al paper que tot aquest moviment popular ha desenvolupat en la definició del subjecte polític de la transformació social.

11 de març de 2026

I les dones?

Eva Molina, Ana Noguera, Pura Peris, Júlia Sevilla i Vicenta Verdugo
Condueix i modera: Conxa Delgado Amo

Parlar del dret de les dones... no tocava mai. El text constitucional reconeix la igualtat com a valor fonamental, però, en consagrar la monarquia, ho fa perpetuant la *llei sàlica*. Al 1977 se celebraren en València les Primeres Jornades Feministes del País Valencià.

Prop de 50 anys després continuem esperant que l'agenda feminista impregne d'igualtat l'estat social i democràtic de dret que proclamava la Constitució de 1978.

Introducció

El 20 de novembre de 2025 farà 50 anys que Franco va morir al llit. Això precipità un procés de transició que, en realitat, havia començat uns anys abans: s'havia fet el Congrés Europeu a Múnic, el congrés del PSOE a Suresnes, les vagues reprimides a Astúries... i tot plegat sense que els aparells de la dictadura rebaixaren la repressió, com demostren els processos 1001, el de Burgos, o les execucions sumaríssimes de Salvador Puig Antich (1974) o dels membres d'ETA Txiki i Otaegi i del Frap Baena, Sánchez-Bravo i Garcia Sanz (setembre 1975). Mort el dictador, el procés de canvi social i polític es va accelerar, tot i que no va ser un camí de roses. Les mobilitzacions al carrer van comportar moltes víctimes.

La pervivència de les estructures de poder franquistes, com ara l'exèrcit, la justícia, etc., van condicionar extraordinàriament la nova arquitectura legal i política. Prova d'això, són les contradiccions que amaga la mateixa Constitució (aconfessionalitat de l'estat, desequilibris territorials...) i les limitacions de tota classe que s'incorporaren a un text pràcticament inamovible. Primer per les resistències dels vestigis franquistes, i després perquè les forces immobilistes i els partits de l'anomenat Règim del 78, per reacció, comoditat o conveniència, s'oposen a qualsevol evolució cap a una millor qualitat democràtica.

Mig segle després, paga la pena fer un exercici de memòria i analitzar per què es manté una dubtosa qualitat democràtica a l'estat espanyol.

Tot i la democràcia formal assolida, el relat oficial del procés, artificiosament triomfalista, no passa la prova del cotó-en-pèl quan s'analitzen diversos àmbits de l'estructura política i administrativa construïda o adaptada a la nova circumstància, com ara la justícia, el sistema electoral, les duplicitats d'administracions públiques, l'ecosistema mediàtic, l'educació, el finançament autonòmic, els efectes de la partitocràcia en què ha derivat l'acció de les organitzacions polítiques, les pressions uniformadores, homogeneïtzadores i neocentralistes, les amenaces a llengües i trets culturals no castellans, la pervivència d'una monarquia extractiva, cada dia més incompatible amb una societat que aspira -o hauria d'aspirar- a una modernitat sense limitacions decimonòniques..., així com els enormes desequilibris que hi ha quant a infraestructures, execució pressupostària, fiscalitat, igualtat de gènere, accés al treball i a l'habitatge, emancipació dels joves...

Tot plegat, la transició i el recorregut dels anys posteriors, està lluny de presentar un balanç satisfactori per a una ciutadania que, d'altra banda, tampoc no té a l'abast els canals de participació idonis per a fer valer la seua veu i proclamar els seus criteris davant els reptes que planteja una globalització generadora de grans desigualtats i amenaces.

1975–2025

Viatge a la Transició

Cicle de tertúlies, debats i reflexió

Centre Sociocultural de l'Eliana

Sala Almudena Grandes. 19 hores

(Setembre de 2025 — Març de 2026)

Podeu informar-vos de totes les activitats del cicle en aquesta URL, que mantindrem actualitzada puntualment

https://www.celdeleliana.com/transicio

També hi podeu accedir escanejant aquest QR

Viatge a la Transició

1975-2025

Cicle de tertúlies, debats i reflexió

Setembre 2025-Març 2026

CENTRE D'ESTUDIS LOCALS DE L'ELIANA

Ajuntament de l'Eliana